

Pozměňovací návrhy – školský zákon, § 20

Navrhované úpravy legislativy	Poznámky
<p>Změna názvu paragrafu</p> <p>§ 20 Vzdělávání cizinců a osob pobývajících dlouhodobě v zahraničí osob s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka</p>	<p>Současné vymezení cílové skupiny paragrafu reflektovalo na základě návrhu Poslanecké sněmovny žáky s občanstvím ČR, kteří dlouhodobě pobývali v zahraničí a vraceli se bez dostatečné znalosti češtiny. Na území ČR ale žije poměrně velký počet dětí a žáků s občanstvím ČR, které žijí v bilingvních rodinách nebo v rodinách, kde se čeština vůbec nepoužívá, a jejichž znalost vyučovacího jazyka je tudíž nedostatečná. Navrhujeme proto změnu vymezení paragrafu, která bude více reflektovat cílovou skupinu. Počet dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, kteří jsou občany ČR, není znám, podle šetření ČŠI se může jednat až o 30% procentní navýšení počtu potřebných dětí a žáků (oproti dětem a žákům cizincům).</p>
<p>Jazyková příprava - § 20, odst. 5, 6</p> <p>(5) Pro děti* a žáky, kteří jsou dětmi osoby se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie, a kteří na území České republiky, kde taková osoba vykonává nebo vykonávala pracovní činnost v základním pracovněprávním vztahu nebo samostatně výdělečnou činnost, nebo na území České republiky studuje, anebo získala právo pobytu na území České republiky z jiného důvodu dlouhodobě pobývají a kteří plní povinnou školní docházku podle tohoto zákona,</p>	<p>*Rozšíření cílové skupiny o děti v předškolním vzdělávání, které nedostatečně rozumí vyučovacím jazyku. Systematický rozvoj češtiny významně pomůže dětem zvládat denní režim a řízené skupinové činnosti v MŠ, ulehčí vstup do základní školy a pomůže předejít případným závažným komplikacím při vyučování na ZŠ. Opatření by se například v letošním šk. roce týkalo zhruba 11 000 dětí. Tyto děti potřebují podpořit jazykovou přípravou v rozsahu 1-2 hod./týden. Letos</p>

zajistí krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy – **zajistí ředitel školy ve spolupráci s krajským úřadem příslušným podle místa pobytu dítěte / žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy***.**

a) bezplatnou přípravu k jejich začlenění do **předškolního***, základního a **středního**** vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto **děti a** žáků,

b) podle možností ve spolupráci se zeměmi původu žáka podporu výuky mateřského jazyka a kultury země jeho původu, která bude koordinována s běžnou výukou v základní škole.

(6) Krajský úřad **Ředitel školy***** vykonává činnosti uvedené v odstavci 5 písm. a) i pro ostatní cizince **a děti a žáky s českým občanstvím s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka****.**

Varianta znění, které je jasnější:

(5) Pro děti a žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, zajistí ředitel školy ve spolupráci s krajským úřadem příslušným podle místa pobytu dítěte a žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy:

a) bezplatnou přípravu k jejich začlenění do **předškolního**, základního a **středního** vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto **děti a** žáků,

b) podle možností ve spolupráci se zeměmi původu žáka podporu výuky mateřského jazyka a kultury země jeho původu, která bude koordinována s

bylo podpořeno pouze **619 těchto dětí.**

Rozšíření cílové skupiny také o **žáky či zájemce o středoškolské vzdělání, kteří mají ukončenou povinnou školní docházku, ale nemají dostatečnou znalost vyučovacího jazyka a tím je ohrožen jejich rovný přístup ke střednímu vzdělávání.

***V zajištění jazykové přípravy je klíčový ředitel školy, v níž se dítě vzdělává. Organizace přes krajem jmenované školy, která je platná od roku 2004, je nefunkční a problematická, protože kraje nejsou až na výjimky zřizovatelé základních škol. Ředitel ale potřebuje zajištění nárokových finančních prostředků na výuku češtiny, ideálně na základě jazykové diagnostiky provedené přímo zaměstnancem školy. **Způsob organizace, financování i minimálního rozsahu (včetně výstupní jazykové úrovně) bude ošetřen v prováděcím předpisu.**

Žáků na ZŠ, kteří mají úroveň jazyka nižší než A2 a jejichž zapojení do povinného vzdělávání je tudíž velmi problematické, odhadujeme na přibližně 1500. Tito žáci potřebují intenzivní výuku češtiny jako druhého jazyka v dostatečném rozsahu, a to zejména v době běžné výuky. Této podpory se dostává stále minimu z těchto žáků, odhadujeme, že až **třetina z nich je ve školách bez podpory.**

Optimální rozsah intenzivní výuky češtiny je cca **300 vyučovacích hodin za rok**, ideálně na kmenové škole. Po dobu dalších **minimálně 5 let** by měl mít žák možnost nadále systematicky rozvíjet češtinu (např. 3 hodinami za týden, tak jak to umožňuje vyhláška č. 27/2016 Sb.), ideálně bez nutnosti posouzení potřebnosti v ŠPZ, pouze na základě jazykové diagnostiky.

******Rozšíření kategorie také o děti a žáky s občanstvím ČR**

<p>běžnou výukou v základní škole.</p>	<p>s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, kteří žijí v rodinách používajících odlišný jazyk od jazyka vyučovacího. Počet těchto dětí není znám, např. na ZŠ odhadujeme jejich počet na 6 000.</p>
<p>Přijímací řízení – § 20, odst. 4</p> <p>Osobám, které získaly předchozí vzdělání ve škole mimo území České republiky Osobám, které plnily povinnou školní docházku na území České republiky po dobu kratší než 5 školních roků*, se při přijímacím řízení ke vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách promíjí na žádost přijímací zkouška z českého jazyka, pokud je součástí přijímací zkoušky. Znalost českého jazyka, která je nezbytná pro vzdělávání v daném oboru vzdělání, škola u těchto osob ověří rozhovorem**.</p> <p>Tyto osoby mají také právo na úpravu podmínek a způsobu konání zkoušky ze zkušebního předmětu matematika u jednotných přijímacích zkoušek tak, aby bylo zajištěno porozumění konané zkoušce ***.</p>	<p>*Stávající úprava opomíjí významný počet žáků, kteří se již po určitou dobu vzdělávali na území ČR, ale jejich znalost vyučovacího jazyka nepostačuje k zvládnutí jednotných přijímacích zkoušek z českého jazyka. Podle výzkumů trvá minimálně 5-7 let, než si žáci osvojí vyučovací jazyk tak, aby jejich výkon byl srovnatelný s rodilými mluvčími. Navrhovaná úprava umožní rovnější podmínky při přijímání žáků s odlišným mateřským jazykem ke střednímu vzdělání s maturitou. Tato úprava by se mohla týkat řádově 1000 žáků ročně, pokud by se rozhodli hlásit k přijímacímu řízení na maturitní obory SŠ. Stávající úprava se týká pouze cca 260 žáků.</p> <p>**Je vhodné pro ředitele středních škol v prováděcím předpisu upřesnit formu rozhovoru, případně stanovit minimální vstupní jazykovou úroveň uchazeče. Pro neúspěšné uchazeče pak zajistit přípravný kurz (viz úprava § 55 a § 20 odst. 5).</p> <p>***Podle současných právních předpisů je výsledné hodnocení takových uchazečů u jednotné zkoušky redukováno pouze na výsledek zkoušky z matematiky (tzv. redukováno hodnocení), která je však koncipována pro rodilé mluvčí. Úspěšnost uchazeče je tak přímo závislá na perfektní znalosti vyučovacího jazyka, kterou test předpokládá.</p>
<p>Maturitní zkouška – § 20, odst. 4</p> <p>Osoby, které se vzdělávaly alespoň 4 roky v předcházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území České republiky, Osoby, které se</p>	<p>Úprava umožní žákům s odlišným mateřským jazykem rovnější podmínky při skládání maturitní zkoušky na střední škole z předmětu ČJL. Stávající maturitní zkouška z ČJL je koncipována pro rodilé</p>

<p>vzdělávaly alespoň 3 roky v předcházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území České republiky, mají právo na úpravu podmínek a způsobu konání zkoušky ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura u společné části maturitní zkoušky tak, aby byla zachována rovnost přístupu ke vzdělání*.</p>	<p>mluvčí. Na úroveň srovnatelnou s rodilým mluvčím se žáci s odlišným mateřským jazykem dostanou až minimálně po 5 letech intenzivní podpory. Z těchto důvodů je třeba prodloužit dobu umožňující žádost o úpravu podmínek zkoušky. Jedná se o prevenci předčasného odchodu ze SŠ a ukončení SŠ bez řádného dosažení stupně vzdělání.</p> <p>Podle dat z MŠMT jsou žáci cizinci obecně dvakrát více než jejich čeští vrstevníci ohroženi drop-outem, tedy předčasným ukončením středního vzdělávání (nebo jeho nedokončením řádným způsobem závěrečnou či maturitní zkouškou). Tam, kde se poměr absolventů a přijatých žáků v odpovídajících ročnících u žáků-občanů ČR pohybuje kolem 7 ku 10, je to u žáků-cizinců cca 4 k 10.</p> <p>Podle současné právní úpravy si o uzpůsobení podmínek požádalo pouze 171 žáků, potřebných žáků je podle našich odhadů v rozmezí 700 až 1000.</p> <p>*Podobu uzpůsobených podmínek konání maturitní zkoušky je třeba specifikovat v prováděcím předpisu. Současná podoba (prodloužený čas a slovníky) je pro některé žáky stále nedostatečná. Vhodnější formou je testovat úroveň znalosti češtiny jako druhého jazyka, a to s ohledem na potřebnou vstupní úroveň při pokračování ve studiu na VŠ či na uplatnění v příslušném zaměstnání (tedy B2). Neúspěšnost u písemné práce za stávajících podmínek § 20 odst. 4 je u těchto žáků o 24 % vyšší, než je celkový průměr všech maturantů.</p>
<p>Přípravný kurz češtiny před vstupem na SŠ – přidat odst. 4 k § 55</p> <p>(4) Pro osoby, které po ukončení základního vzdělání nemají znalosti českého jazyka na úrovni očekávaných výstupů ze základního vzdělání, případně dalších vzdělávacích oblastí na úrovni očekávaných</p>	<p>Někteří žáci nemají po ukončení základní povinné školní docházky dostatečnou znalost češtiny nezbytnou k tomu, aby mohli úspěšně zvládnout přijímací řízení a pokračovat ve studiu na střední škole. Mohou to být žáci, kteří do ČR přišli později a do ZŠ nastupovali ve</p>

<p>výstupů ze základního vzdělání, může základní škola po projednání se zřizovatelem a krajským úřadem organizovat kurzy českého jazyka pro získání těchto znalostí. Krajský úřad ve spolupráci se zřizovateli a řediteli škol zajistí ve svém správním obvodu dostupnost kursů pro získání znalostí českého jazyka a dalších vzdělávacích oblastí přizpůsobených potřebám žáků cizinců a ostatních žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.</p> <p>Varianta znění, které je jen o znalosti jazyka*:</p> <p>Pro osoby, které po ukončení základního vzdělání nemají dostatečné znalosti českého jazyka, může základní škola po projednání se zřizovatelem a krajským úřadem organizovat kurzy českého jazyka pro získání těchto znalostí. Krajský úřad ve spolupráci se zřizovateli a řediteli škol zajistí ve svém správním obvodu dostupnost kursů pro získání znalostí českého jazyka přizpůsobených potřebám žáků cizinců a ostatních žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.</p>	<p>vyšších ročnících, nebo neměli dostatečnou jazykovou přípravu, nebo přichází přímo ze zahraničí. Pro tyto mladé lidi je důležité, aby znalost češtiny získali v dodatečném jazykovém kurzu organizovaném obdobně jako kurz pro získání základního vzdělání podle § 55 odst. 3 školského zákona, a to ideálně přímo na základní škole, která by byla krajem pověřena k organizaci tohoto jazykového kurzu.</p> <p>Toto opatření by se týkalo odhadem 400 osob ročně – zejména žáků, kteří přišli do českého vzdělávacího systému bez znalosti českého jazyka až v 9. třídě a osob, které absolvovaly povinnou školní docházku v zahraničí.</p> <p>*Nabízíme variantu, ve které není zmínka o očekávaných výstupech. Ten, kdo nemá znalosti na úroveň očekávaných výstupů, by správně neměl ukončit základní vzdělání, reálně tito žáci ale ZŠ ukončují, protože školám chybí nástroje na vhodnější řešení. Tato varianta by tedy byla zaměřena jen na nepřekročitelnou znalost jazyka (podmínkou by bylo například určení min. úrovně znalosti jazyka pro vstup na SŠ – např. B1). Ideálně by tato úroveň byla zjišťována v návaznosti na přijímací řízení na SŠ (provázáno s prováděcím předpisem a § 20, odst. 4).</p>
<p>Individuální vzdělávací plán - § 18 – přidání odst. 2</p> <p>(2) Ředitel školy může nezletilému žákovi s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka na základě žádosti zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka na jeho žádost povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu v případě, že souvisí s výukou českého jazyka podle § 20 odst. 5 písm. a (a</p>	<p>Současná podoba legislativy umožňuje vzdělávání dle IVP pro tyto žáky pouze na doporučení ŠPZ. A to i přes to, že podpora rozvoje vyučovacího jazyka ve všech předmětech, kterou tyto žáci potřebují po několik let, je zjevná i bez vyšetření v ŠPZ pouze na základě jazykové a pedagogické diagnostiky provedené pracovníkem školy.</p> <p>Doporučovat podpurná opatření (IVP, výuku češtiny jako druhého jazyka) u žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka je pro</p>

odstavce 6).

ŠPZ (konkrétně pro pedagogicko-psychologické porady) nesmírně zatěžující a v zásadě je to nadbytečný úkon. Pokud by kompetence byla v tomto případě uložena řediteli školy, systém by to velmi zjednodušilo i zlevnilo. Standardní vyšetření v PPP, na které může žák čekat až 3 měsíce od podání žádosti o vyšetření, trvá 4 hodiny, jazyková diagnostika ve škole maximálně hodinu.